

Výroční zpráva NKÚ potvrdila, že to umíme roztočit. A to je dobře. Komentář Štěpána Chába

- CZ24 News | 5. dubna 2023

ČESKO: Výroční zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu potvrdila, že jsme dobrý společník na party. Umíme rozhazovat plnými hrstmi, na druhý den nehledíme, následky nevidíme. S řádnou péčí hospodáře už se tady jen hýří. NKÚ zkonstatoval, že dotační programy se staly velmi citelnou přítěží státního rozpočtu.

„Skutečný smysl dotací nahradil formalismus. Čerpání peněz je nadřazeno potenciálním přínosům dotací. Systém stovek dotačních titulů, v jejichž rámci se rozdělují stovky miliard korun, se stal neřiditelným a administrativně náročným,“ píše NKÚ. Ve výsledku jde totiž o to, vyčerpat peníze určené na dotace. A začalo být celkem jedno, na co takové peníze jdou. Což se ve výsledku stalo jednou z mnoha porouchaných částí stroje, který zneschopňuje Českou republiku jako takovou. Podle vyjádření NKÚ jsme nejrychleji se zadlužující ekonomika v rámci Evropské unie. Nastartovalo se to covidem, pokračuje to doposud a vlastně beze změny. Zpráva z pondělí – rozpočet je za březen v minusu o 166,2 miliardy. Nejhorší výsledek v historii – psaly Novinky. Což jde na vrub ministru financí Stanjurovi. Všechny státy unie po covidové party zařadily zpátečku a snažily se zkrotit vlastní rozpočet. A všude ta party jela na plné obrátky, stejně jako v ČR.

U nás snahy zatáhnout za brzdu sice také probíhají, ale velmi nešťastným způsobem. Namísto toho, aby se státní aparát zaměřil třeba na onen systém dotací, z kterého se stalo jedno velké neznámo plné natažených rukou, sáhne na očesání lidí. Viz snížená valorizace důchodů nebo nevšímavost k tomu, že rodinám s dětmi inflací vzrostly výdaje právě o tu inflaci.

Jde o to, že hospodaření státu není efektivní. Nabalila se na něj v systému dotací velká část společností i jedinců, kteří umí využít slepoty státu při rozhazování dotačních peněz. Přičemž návratnost takového počínání je sporadická. „Imperativem dotačních politik se stalo čerpání prostředků samo o sobě, namísto soustředění se na to, co tyto peníze reálně přinášejí. Problém není jen v přístupu jednotlivých ministerstev, ale i v celém systému dotací jako takovém, který je administrativně náročný a svým rozsahem přetěžuje a zahlcuje stát,“ píše k tomu NKÚ.

Za naprosto neúčelný označil NKÚ například projekt vývoje robota pro Správu úložišť radioaktivních odpadů, na kterou příjemce inkasoval dotaci ve výši 19,4 milionu korun. Dva roky po ukončení projektu se výsledek válí ve skladu příjemce dotace zcela bez využití. Ale 19 milionů je v prachu. Výsledek k ničemu. Někomu se daly peníze na to, aby si mohl hrát se šroubovákem a pájkou, zjednodušeně řečeno. Takový ekvivalent rozhledny v údolí. Je to pěkné, ale nikomu to nepomůže, ničemu to neslouží. Jen státní kasa bude zase o kus lehčí. A na takové bezúčelné rozhazování stát nesmí ani pomyslet. Musí se řídit pravidlem řádné péče hospodáře. Ne si hrát na Zemanova Baláka a vytírat s takovým principem podlahu.

Dotace jsou bonus, luxus, něco navíc, co by nemělo být brané jako samozřejmost, nebo dokonce jako forma obživy – viz někteří malí zemědělci, kterým stačí jedna kravička a vytuněná sekačka na trávu a žijí si spokojeně, ač by takovou činností neuživili ani sebe, natož aby přinesli něco společnosti. Žijí z dotací, je jim fajn, co by dřeli. Stačí se podívat i na Babišovy příjmy pro Agrofert. Stomilionová dotace pro jeho Penam, který blábolil o inovační lince na toustový chleba? To je čisté rozhazování. Takový systém nemůže vést jinam než k narůstajícímu státnímu dluhu a tedy citelnému chudnutí

země. Otázkou pak jsou dotace a granty pro různé politické neziskové organizace, kde se peníze rozhazují prakticky za nic. Viz třeba neziskovka, kde působil současný premiér Fiala a která si vytyčila za cíl podporovat ženy v Barmě. Přínos takové neziskovky je v intelektuálních kruzích kolem Fialy jistě bráný jako ekvivalent výbuchu supernovy, ale faktický přínos je prostě nulový.

Nemluvte pak o tom, že dotační systém až nepřirozeně křiví trh. Penam dostane 100 milionů na toustový chleba, jiný pekař dotaci nedostane. Penam tak získává zcela nezaslouženě výhodu jen díky tomu, že si to umí vyřídit, nebo že má ve svěřeneckých fondech ukrytého toho správného majitele. A takový systém vede k oligarchizaci naší země. Dopady nejsou tedy jen ekonomické, ale společenské.

Nevedeme to dobře. Teď a ani při minulých vládách. Dostali jsme se naší politikou do stavu podřízené vděčnosti a poslušnosti (ostatně začal to už Klaus se Zemanem v devadesátých letech, kdy se za hubičku rozdávali národní majetek do zahraničí). A neděláme s tím nic, co by zemi zvedlo nejen mezinárodní kredit, ale hlavně domácí kredit mezi lidmi. Prostě vlády jednaly vždycky jako Zemanův Balák. Tak, že si vybudovaly pověst parazita a škůdce bez morálních a mravních zásad a bez národní vize do budoucnosti. Jako ten Balák – on je hrdý na to, jak očural systém, když si týden před rezignací nechal svou podřízenou podepsat nemravně výhodný nájem vily v Lánech a přidružených pozemků. Teď je šťastný a mne si ruče, jak se systémem po zlodějsku vyběhl. Ale dopad mezi lidmi na chápání moci jako takové je strašný. Podobné chování vidíme i v politice. Třeba takový neomezený počet politických náměstků? Balákovina jako vyšitá. A při tom lidé sledují, jak se rozpadá zdravotnictví, jak se očesávají rodiny s dětmi a důchodci, jak nemravně roste státní dluh, jak jejich sousedé chudnou a oni s nimi.

AUTOR: Štěpán Cháb

ZDROJ: krajskelisty.cz